

REGERINGEN

Regeringsbeslut 5

2010-08-19

M2010/3407/Na

Miljödepartementet

Naturvårdsverket
106 48 STOCKHOLM

Uppdrag om förstudie om uppbyggandet av grön infrastruktur och framtagande av indikatorer för gynnsam bevarandestatus

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket att utarbeta en förstudie om uppbyggandet av grön infrastruktur och framtagande av indikatorer för gynnsam bevarandestatus med avseende på livsmiljöer och arter. Uppdraget ska genomföras i samråd med Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Fiskeriverket, Trafikverket, Boverket och Försvarsmakten, i samverkan med Sveriges lantbruksuniversitet, ArtDatabanken, länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Landsting samt i dialog med övriga berörda myndigheter och organisationer. Förstudien ska innehålla en plan för hur kommande regeringsuppdrag i dessa frågor kan genomföras inom en treårsperiod.

En närmare beskrivning av uppdragets innehåll finns under rubriken Uppdraget. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Miljödepartementet) senast den 15 mars 2011.

Bakgrund

I regeringens proposition En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162, s. 185) anges att kunskapen om klimatförändringarnas effekter på biologisk mångfald och ekosystemtjänster bör öka. Åtgärder för att följa och begränsa de negativa effekterna bör utredas.

Den biologiska mångfalden förväntas påverkas av ett förändrat klimat. Klimatrelaterade förändringar, som kan skada den biologiska mångfalden och ekosystemens möjlighet att producera nödvändiga ekosystemtjänster, kan exempelvis vara ökad årsmedeltemperatur, extrema väderhändelser, ökad nederbörd under höst, vinter och vår, ökad sommartorka, högre vattenflöden, ändrade avrinningsmönster,

övergödning, fler översvämningar, markerosion, höjd havsnivå och utsötning av Östersjön.

Årstidernas förändrade längd och klimat kan ändra förutsättningarna för markekosystemen vilket kan leda till en förskjutning mot norr av ekosystem och arter. Kalfjällen kan förbuskas och främmande arter, som ibland kan vara invasiva, kan få fotfäste i landet. Även samhällets åtgärder för anpassning till ett förändrat klimat kan påverka den biologiska mångfalden.

Det är i dag ofta svårt att veta hur markanvändning, skötsel, restaurering och skydd av naturmiljön och biologisk mångfald bör förändras med hänsyn till klimatförändringarna. Arter kan försvinna, nya kan etablera sig och många habitat kan förändras vilket riskerar att leda till att ekosystemens förmåga att leverera för samhället viktiga tjänster hämmas.

Goda spridningsmöjligheter för arter är nödvändiga för att olika ekosystem och arter ska kunna anpassa sig till ett förändrat klimat. Detta förutsätter att livsmiljöer för växt- och djurarter förekommer i en tillräcklig omfattning och på ett sätt som möjliggör ett genetiskt utbyte mellan populationer. En sådan grön infrastruktur kan åstadkommas genom ett hållbart brukande av naturresurser, genom väl planerat områdesskydd i kombination med restaureringar och naturvårdsåtgärder i det brukade landskapet.

I regeringens proposition Hållbart skydd av naturområden (prop. 2008/09:214, s. 89) anges att i syfte att säkra arternas långsiktiga överlevnad och spridningsmöjligheter och ekosystemens möjligheter att leverera viktiga ekosystemtjänster även vid ett förändrat klimat, bör en analys ske av hur det svenska naturvårdsarbetet och åtgärder som vidtas inom ramen för olika sektors ansvar för biologisk mångfald uppfyller vad som krävs för en funktionell grön infrastruktur och ekologiska nätverk.

Skyddade områden, inte minst inom det ekologiska nätverket Natura 2000, utgör en grundsten för bevarande av biologisk mångfald och ekosystemtjänster i Sverige och i EU. I rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, (art- och habitatdirektivet), artikel 10, anges bl.a. att i syfte att göra nätet Natura 2000 mer ekologiskt sammanhängande ska medlemsstaterna sträva efter att främja skötseln av de element i naturen som är av avgörande betydelse för vilda djur och växter.

Av prop. 2008/09:214 framgår att enskilda skyddade områden kan ses som värdekärnor i ett ekologiskt nätverk. För att nätverket ska bli funktionellt från biologisk synpunkt behöver nätverket knytas samman med spridningskorridorer och goda bevarandemöjligheter för arter och säkrade ekologiska funktioner i framför allt det brukade landskapet.

Naturvårdsanpassade bruksmetoder, hänsyn, bevarade biotoper och livsmiljöer, ekologiska anpassningar av trafikinfrastruktur och bebyggelse är alla viktiga komponenter i detta landskap och utgör tillsammans en grön infrastruktur. Utan en väl fungerande sådan grön infrastruktur riskerar artpopulationer att isoleras och decimeras. Detta ökar i sin tur risken för lokalt utdöende, minskat genutbyte mellan populationer och försvårad rörlighet för arter. Sammantaget riskerar dessa effekter att gradvis försvaga ekosystemens möjlighet att leverera tjänster och försvårar nödvändig klimatanpassning. Europeiska kommissionen har nyligen inlett ett utvecklingsarbete om grön infrastruktur som är viktig även för Sverige eftersom den biologiska mångfalden och förutsättningarna för dess överlevnad är gränsöverskridande.

Redan i dag genomförs i Sverige en mängd viktiga åtgärder till stöd för den biologiska mångfalden i det brukade landskapet. Det kan gälla spridningskorridorer, skyddszoner längs vattendrag, bevarande av nyckelbiotoper och våtmarker, skötsel av naturliga ängs- och betesmarker samt bekämpningsmedelsfria zoner i jordbruksmark. Sannolikt har dessa åtgärder en stor betydelse för den gröna infrastrukturen, men det saknas en samlad, djupgående analys av hur väl det svenska naturvårdsarbetet och åtgärder som sker inom ramen för sektorsansvaret sammantaget uppfyller vad som krävs för att åstadkomma en funktionell grön infrastruktur.

Uppdraget

Regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket att utarbeta en förstudie om uppbyggandet av grön infrastruktur och framtagande av indikatorer för gynnsam bevarandestatus med avseende på livsmiljöer och arter vilka avses att ingå i kommande planerade regeringsuppdrag. Uppdraget ska genomföras i samråd med Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Fiskeriverket, Trafikverket, Boverket och Försvarmakten, i samverkan med Sveriges lantbruksuniversitet, ArtDatabanken, länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Landsting samt i dialog med övriga berörda myndigheter och organisationer. Förstudien ska innehålla en plan för hur regeringsuppdrag i dessa frågor kan genomföras inom en treårsperiod från och med 2011.

Planen ska inkludera förslag till detaljerad avgränsning av kommande uppdrag med förslag på vilka naturtyper/biotoper respektive arter som bör omfattas, budget, ansvarsfördelning, tidsplan för genomförande inklusive delredovisningar samt åtgärder för koordinering mellan myndigheter m.m.

Kommande uppdrag om grön infrastruktur bör innehålla en samlad, djupgående analys av hur det svenska naturvårdsarbetet och åtgärder som vidtas inom sektorernas ansvar för biologisk mångfald uppfyller vad som

krävs för en funktionell grön infrastruktur och ekologiska nätverk. Analysen bör bl.a. omfatta både formellt skyddade och frivilligt avsatta naturområden, naturvårdsanpassade brukningsmetoder, hänsyn, bevarade livsmiljöer och biotoper, exempelvis nyckelbiotoper och våtmarker, skötsel av naturliga ängs- och betesmarker, bekämpningsmedelsfria zoner i jordbruksmark, spridningskorridorer samt kompensationsåtgärder för att motverka fragmentering orsakad av trafikinfrastruktur och bebyggelse. Utifrån denna analys bör en bristanalys göras som redovisar hur väl det svenska naturvårdsarbetet och åtgärder enligt sektorsansvaret uppfyller vad som krävs för en funktionell grön infrastruktur samt framtagande av förslag till vilka ytterligare åtgärder som bör vidtas för att täcka eventuella brister. Analysen ska också innefatta en bedömning av konsekvenserna för annan verksamhet och markanvändning av skapandet av en grön infrastruktur.

Kommande uppdrag för framtagandet av indikatorer för gynnsam bevarandestatus bör omfatta förväntade förutsättningar att bibehålla en gynnsam bevarandestatus i ett förändrat klimat för ett representativt urval av lämpliga indikator- eller nyckelarter. Dessa arter bör väljas så att de på bästa sätt representerar hela den biologiska mångfaldens bredd och de bör vara sådana som kan fungera som indikatorarter för ekosystemtjänster.

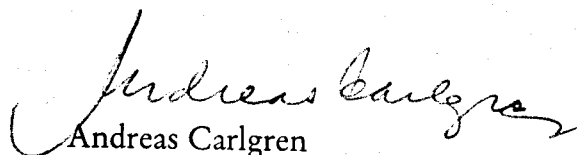
Förutsättningarna att bibehålla resiliens (anpassningsförmåga), viktiga funktioner och gynnsam bevarandestatus i ett förändrat klimat för ett representativt urval ekosystem/naturtyper bör också omfattas av uppdraget. Arter och livsmiljöer som omfattas av EU:s naturvårdsdirektiv bör särskilt beaktas.

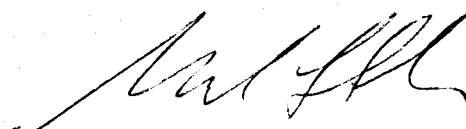
Uppdraget bör även omfatta förslag till anpassningsåtgärder för att säkra förutsättningar för bevarandet av den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna med beaktande av markanvändningen samt förslag till hur man på ett kostnadseffektivt sätt kan följa och planera för förändringar över tiden i utbredning av ekosystem och arter och hur redan existerande system kan utvecklas ytterligare, t.ex. Sveriges lantbruksuniversitetets fortlöpande miljöanalys.

Vid genomförandet av uppdraget bör Europeiska kommissionens utvecklingsarbete om grön infrastruktur följas och tillämpliga delar bör inarbetas i uppdragets arbete.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Miljödepartementet) senast den 15 mars 2011.

På regeringens vägnar

Andreas Carlgren

Michael Löfroth

Likalydande till

Försvarsmakten
Skogsstyrelsen
Statens jordbruksverk
Fiskeriverket
Boverket
Trafikverket

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Utrikesdepartementet/IH, RS, FMR F, FMR MR
Justitiedepartementet/EU, BIRS, PO
Försvarsdepartementet/MFI
Näringsdepartementet/FIN
Finansdepartementet/BA, SF, S3
Jordbruksdepartementet/JFS, ELT, LB
Utbildningsdepartementet/UH
Samtliga länsstyrelser
Stockholms universitet
Uppsala universitet
Lunds universitet
Umeå universitet
Sametinget
Sveriges lantbruksuniversitet
ArtDatabanken
Centrum för Biologisk mångfald
Naturhistoriska riksmuseet
Sveriges Kommuner och Landsting
Naturskyddsföreningen

Lantbrukarnas Riksförbund
Världsnaturfonden WWF
Yrkesfiskarna
Miljödepartementet, Norge